SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 192. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY OCTOBER 7, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 7-го ЖОВТНЯ 1992. Ч. 192. РІК XCIX.

КЕРІВНИКИ РУХУ КОМЕНТУЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЮ В. ФОКІНА

Київ (УНІАР). — Співголова Руху В'ячеслав Чорновіл і член проводу Руху та член Державної Думи Володимир Черняк провели пресову конференцію, присвячену політичній та економічній ситуації в Україні.

В. Чорновіл зазначив, що Верховна Рада нинішнього складу не здатна зформувати Уряд реформ, навіть у випадку змін у Кабінеті Міністрів, він не буде Урядом народного довір'я. Проте Рух активно підтримуватиме всі дії нового Уряду спрямовані на демократичні реформи.

В. Черняк назвав резиґнацію В. Фокіна „радістю зі сльозами на очах". Ситуацію в Україні потребує рішучих комплексних рішень а ґарантії, що наступники В. Фокіна їх приймуть немає. Керівники Руху підкреслили, що лише вибори нового парляменту приведуть до радикальних змін на краще.

На пресконференції оприлюднено дані про хід утворення ініціятивних груп для переведення референдуму про перевибори ВР. Голова Державної телевізійно-радіової компанії Іван Охмакевич відмовився надати час лідерам опозиційної коаліції Чорноволові та Філенкові для висвітлення підготови референдуму. В. Чорновіл повідомив, що вислано ще одного листа І. Охмакевичеві з вимогою надати опозиції годину на тиждень для висвітлення її поглядів.

КАНАДА ПІДТРИМУЄ УКРАЇНУ

Київ (УНІАР). — Під час виступу у Верховній Раді України генерал-губернатор Канади Рамон Гнатишин проголосив дворічний 3.7 міл. дол. проєкт під гаслом „Учасники в проґресі", започаткований урядом Канади для підтримання канадських добровільних дорадників в Укрїні, переважно у галузях урядової адміністрації, сільського господарства та охорони здоров'я. Проєкт організований щоб допомогти Україні в перехідному періоді до ринкової економіки та в заснуванні демократичних установ.

Канадські дорадники будуть відповідно підібрані до українських приватних і громадських установ з чотирма чинниками проєкту. Інститут урядової адміністрації Канади допоможе у розвитку урядової адміністрації в Україні та забезпечить досвідчену пораду в методиці її діяльности та вишколення українських урядовців; Інститут сільського господарства Канади керуватиме програмою запроєктованою для покращення продуктивности сільського господарства та сільськогосподарського комерційного сектора; учасники проєкту у галузі здоров'я допомагатимуть у розвитку ефективної системи медичної опіки; Фундація для розвитку людських сил, очолювана канадським бюром міжнародної освіти, надаватиме негайну допомогу у підтримці реформи в різних секторах економіки.

Проєкт „Учасники в проґресі" є частиною 30 міл. дол. трирічної постійної допомоги Україні. Приблизно 25 проєктів, які коштуватимуть 6.6 міл. дол., уже затверджені в Україні.

РОКОВИНИ УНДОМУ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 11-го жовтня, о год. 1:30 по полудні Український Народний Дім влаштовує святочний полуденок з нагоди свого 40-ліття. Полуденок розпічнеться коктейлом, а сам полуденок заплянowано на год. 2-гу. У святкуваннях візьмуть участь члени Постійної Місії України до Організації Об'єднаних Націй. Святочну доповідь виголосить ред. Іван Кедрин-Рудницький. З мистецькою програмою виступлять: Оксана Кровицька — солістка Львівської опери та Микола Шопша — соліст Київської опери, при фортепіяновому супроводі Аделіни Кривошеїної. Даток 25 дол. Зголошуватись треба до 6-го жовтня на число тел. (212) 529-6287 між 4:30 — 8:00 год. вечора. Квитки можна набути в канцелярії УНДому, 140 Друга авеню, у вечірніх годинах.

Росіяни тужать за соціялізмом

Москва. — Російське пресове аґентство ІТАР—ТАСС інформує, що росіяни тужать за соціялізмом і комунізмом, а навіть за Йосифом Сталіном. У них зростає носталгія за минулим, за „упорядкованим" суспільством, великою імперією, вертикальною системою керівництва державою у всіх відношеннях.

Опит публічної опінії, переведений службою проф. Ґрушіна, виказує, що 80 відсотків росіян й інших мешканців Російської федерації вважають, що до перебудови жити було краще під кожним оглядом. Згідно з даними опиту, який опублікувала газета „Московская Правда", соціялізм залишається й досі найбільш притягаючою силою. 67 відсотків громад готові і сьогодні підтримати поворот комуно-соціялізму, а майже половина запитаних позитивно оцінили ролю Й. Сталіна. Треда додати, кажуть члени опитової комісії, що оцінка публіки, яка вважає Сталіна великим полководцем і великою політичною постаттю, збільшилася в цьому році на 21 відсоток.

В різних сферах по різному оцінюють і ролю Сталіна, і ролю Комуністичної партії. Серед молодої ґенерації комунізм, Сталін і його послідовники починають завмирати, вони не такі популярні, як у старшого покоління. Але все ж таки людей позитивно оцінюючих Компартію і Сталіна нарахували 58 відсотків.

Тих, що згідні з ролею Сталіна є більше серед мусулман, як серед християн (72 до 54 відсотки). В центрі Росії цю точку погляду підтримує більший відсоток населення, як, наприклад, в західньому Сибірі.

На думку газети такі оцінки тісно пов'язані в першу чергу з погіршенням економічної ситуації в країні, зростом безробіття, національними конфліктами, збільшенням злочинів тощо.

ВИСТАВКА ТВОРІВ Г. ТА Б. ТИТЛІВ

Філядельфія. — Тут у п'ятницю, 9-го жовтня о год. 7:30 вечора в ґалерії Українського Освітньо-Культурного Центру відкриється виставка творів Галини Титли (ікони) і Богдана Титли (акварелі та олії). Виставка теж буде відкрита в суботу, 10-го та неділю, 11-го жовтня від год. 10-ої ранку до 5-ої по полудні. Її влаштовує 43-ій відділ Союзу Українок Америки ім. Олени Пчілки.

ПІДОЗРІВАЮТЬ САБОТАЖ У ЛЕТУНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ

Амстердам, Голляндія. — Ізраїльський транспортний літак, який в леті з Ню Йорку до Тель Авіву приземлився в Амстердамі, щоб довантижитися, неочікувано, негайно після вилету з летовища в дальшу дорогу, впав на мешканеву дільницю Амстердаму і, розбившись, викликав величезну пожежу, в якій загинуло понад 250 осіб. Це найбільша летунська катастрофа, яка досі сталася в Голляндії з такою великою втратою людського життя мешканців, а не пасажирів літака.

Досі у згарищах знайдено лише 15 осіб, але після перших обрахувань загинуло принайменше 250 осіб, що жили в домах, на які впав літак. Разом із літаком загинуло три особи залоги і один пасажир. Довготривалий вогонь знищив цілковито цю дільницю, а злочинні елементи використали нещастя, щоб грабувати в цій околиці.

Транспортовий літак компанії Ель Аль досі мав дуже добрі висліди летів і це перший випадок, що літак цього типу розбився. Ізраїльські власті розпочали негайно слідство за причиною катастрофи і, як інформують з Єрусалиму, в дні 5-го жовтня офіційні чинники не виключають, що причиною катастрофи був саботаж, хоча як відомо ізраїльські летунські лінії мають дуже гострі приписи щодо безпеки. Виявляється, що обидва мотори на правому крилі літака перестали працювати.

Місце трагедії в Амстердамі відвідала королева Голляндії і прем'єр-міністер ,а місто Амстердам проголосило однотижневу жалобу в пам'ять загинутих жертв. Нещастя сталося в неділю, у вечірніх годинах, коли більшість мешканців хмаросягу, на який впав літак, були дома.

Багров і компанія далі бавляться в державу у Криму

Симферопіль (УНІАР). — В четвер, 24-го вересня, тут відкрилась чергова сесія Верховної Ради Криму. На порядку денному: обговорення проєкту закону про внесення змін і доповнень до конституції Республіки Крим, програми приватизації майна, державних підприємств і соціяльного захисту малозабезпечених верств населення, питання про розмежування майна державної і приватної власности.

Перед приміщенням Верховної Ради „Республіканськоє двіженіє Крима" проводить весь час демонстрацію, звинувачуючи голову ВР Криму Миколу Багрова у зраді інтересів Криму, а також звинувачуючи Президента України Леоніда Кравчука у „фашизмі". Заблоковано рух транспорту, в наслідок втручання міліції кілька маніфестантів були поранені.

Прийнято закон про державну символіку Республіки Крим — прапор і герб. Прапор — синя і червона смуга на білому полотні; герб — варязький щит із зображенням грифона. На гербовій стрічці напис: „Процвєтаніє і єдінство".

Організаційний комітет депутатської групи ВР Криму „Народна партія" оприлюднив заяву, у якій засуджується процес підготови і включення до обговорення на сесії пропозиції про внесення змін та доповнень до конституції Криму. Автори заяви підкреслюють, що на конституційній комісії і на президії ВР Криму зміни і доповнення до конституції ніколи не виносилися. За вказівкою голови ВР Криму Миколи Багрова, вони обговорювалися лише у державно-правничому відділі секретаріяту ВР Криму. Депутатська група заявила, що буде бльокувати внесення до закону не обговорених належним чином змін і доповнень.

Поміркованi депутати ВР Криму пропонували шукати співзвучности конституції Криму з конституцією України, щоб в майбутньому оминати конфліктів, які можуть з цього приводу створюватись. Одна річ бавитись в державу, а друга річ створювати реальні державні структури, — пишуть деякі київські газети.

У СВІТІ

АФІЯДДІН ДЖАЛІЛОВ, заступник голови Верховної Ради Азербайджану і керівник азербайджанської делеґації на вірменсько-азербайджанських переговорах, заявив про неможливість продовження діялогу з делеґацією Вірменії. Переговори відбувалися поблизу азербайджанського містечка Кубатли і були перервані у зв'язку з ракетним обстрілом з вірменського боку. У переговорах брав участь керівник групи спостерігачів Російської федерації генерал-майор Віталій Глущук.

ПОГЛИБЛЕННЯ ПОЛЕМІКИ між бльоком лівих партій Мерец і релігійною партією Шас, що входять до ізраїльського уряду, створило поважну загрозу для дальшого існування теперішнього кабінету міністрів. Шас вимагає, щоб прем'єр Їцак Рабін перемістив Шуляміт Альоні, лідера Мереца, з посту міністра освіти і культури на пост міністра охорони довкілля, оскільки „антиклерикальні погляди Альоні шкодять вихованню молоді". Рабін дав до зрозуміння, що у випадку розвалу теперішньої урядової коаліції створиться „уряд національної єдности", заснований на вимушеній спілці партії Авода, яку очолює Рабін, з бльоком Лікуд. Цей варіянт не задовольняє ні бльок Мерец, який залишиться поза урядом національної єдности, ні партію Шас, яка втратить ряд важливих урядових постів.

УНІТА, ГОЛОВНА ОПОЗИЦІЙНА партія в Анґолі, звинуватила державні радіо і телевізію у спотворенні попередніх вислідів всенародних президентьких виборів, що відбулися 29-го — 30-го вересня. Радіо і телевізія повідомили, що теперішній президент Жозе Едуард душ Сантуш дістав найбільше голосів виборців. Тим часом сам душ Сантуш заявив у зв'язку з цим, що офіційними можна вважати тільки дані Національної виборчої ради. Спеціяльний представник генерального секретаря ООН в Анґолі Марґарет Енсті похвалила анґольський народ за „відповідальність і громадянську гідність", виявлені на виборах. Енсті сказала, що ООН зможе перевірити вільний, справедливий характер виборів тільки після того, як Національна виборча рада офіційно оприлюднить їх висліди.

ЛЕННАР МЕРІ, ЕСТОНСЬКИЙ амбасадор в Гельсінкі і претендент на пост президента Естонії, заявив, що економічний хаос і політична нестабільність в Росії неґативно впливають на її взаємини з прибалтійськими республіками. „Президент Єльцин борсається між двома вогнями, — підкреслив Мері, — між імперіялістами і прихильниками економічних реформ, тому політичні напрями російської політики дуже нестабільні, що перешкоджає розвиткові нормальних стосунків між нашими країнами. Деякі сили в Росії звикли вважати,що велика держава — це добре, однак дуже велика— ще краще, тому нас дуже непокоїть присутність російських військ на естонській землі". Мері сказав також, що економіка в Естонії швидше розвивається, ніж в Росії, і цьому значно посприяло запровадження національної валюти та орієнтованість на західні країни, зокрема на Фінляндію.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД Російської федерації заборонив колишньому президентові колишнього Совєтського Союзу Михаїлові Ґорбачову залишати межі країни, поки він не з'явиться в суді, щоб дати потрібні свідчення. Конституційний суд розглядає справу про законність указу президента Росії Бориса Єльцина, що ним було заборонено злочинну КПСС, до останнього дня очолювану Ґорбачовим. Відомо, що Ґорбачов уже декілька разів відмовлявся з'явитися до суду. Останнє рішення Конституційного суду він потрактував як „порушення прав людини".

НАПРИКІНЦІ МИНУЛОГО тижня в тюрмі бразилійського міста Сан Павльо під час придушення бунту було вбито 111 в'язнів, 35 дістали поранення. Ранено також 22 поліціянтів. Бунт виник у висліді сварки між в'язнями, що належали до ворогуючих груп торгівців наркотиками. Протягом трьох годин в'язні розбивали і палили в тюрмі все, що могли. Оскільки тюремні наглядачі не могли собі дати ради, адміністрація викликала спеціяльну групу воєнної поліції і та відразу застосувала вогнепальну зброю.

ПІД ЧАС ЦЕРЕМОНІЇ відкриття національних легкоатлетичних змагань в японському місті Тендо 44-річний мешканець Кіото Фумійол Куріта спробував кинути пороховий запал в льожу, де сиділи імператор Японії Акіхіто і його дружина Мічіко. Очевидцями цього інциденту були мільйони телеглядачів і 50.000 присутніх на стадіоні. Однак службовці стадіону вчасно помітили Куріту і він не міг докинути запал до імператорської льожі. Не виключено, що Куріта належить до одного з ультраправих угрупувань, які виступають за скасування монархії в Японії.

Президент Леонід Кравчук про ситуацію в Україні після одного року незалежности

Інтерв'ю для „Свободи" з 2-го вересня 1992 року. Записав проф. Мирослав Лабунька

М Лабунька: — Пробачте, Пане Президенте, що я вас турбую. У вас тепер дуже зайнятий час. Але для українців в ЗСА було б цікаво почути вашу опінію про значення подій — натепер і в майбутньому — останніх тижнів, у яких ви брали активну участь, а це: форум і перепоховання св. п. Патріярха Йосифа Сліпого.

Л. Кравчук.

Президент Леонід Кравчук: — Нам, здається, вдалося надати річниці незалежности, — а форум українців якраз був приурочений до святкування річниці незалежности, — ділового характеру; тобто ми не пішли по тій схемі, яка була вже загальноприйнята раніше — святкувати в евфорійному такому сенсі, а відзначити і зосередитись (на тому), що ми не зробили ще, які наші прорахунки, в чому ці прорахунки. І форум тут висловив дуже багато цікавих пропозицій. Я вже про це говорив і попросив, щоб їх, ці пропозиції, узагальнили і подали відповідно: те, що потрібно, — Президентові, те — що Урядові, те — що до Президії Верховної Ради, щоб скористатися думками й ідеями, які там були висловлені. Тому що висловлювання за формою були різні. Але сенс не в тому, що вони були різні, а який вони несуть заряд — позитивний чи неґативний. Але різний заряд може бути, а нам потрібно слухати, звичайно, те, що є конструктивне. Тому я задоволений в цілому й форумом і святкуванням, яке відбулося. Були такі цікаві речі: передача атрибутів від уряду в екзилі, відкриття Києво-Могилянської Академії; — це подія також для України, значна подія. Були й речі, скажімо, про які я не можу не сказати вам, і які я не сприйняв. На вічі (N.B.: увечері 24-го серпня на Софійській площі у Києві) я не сприйняв виступів деяких представників, які, власне кажучи, прямо й відверто закликали, робили тиск на те, щоб змінювати негайно Уряд, щоб робити те, що вони вважають за потрібне. Ми користуємось нагодою і сказали про те, що ми сприймаємо будь-які рекомендації, але нам не хотілося б, щоб у світовій громадськості створилося враження, що вже Україною управляє не Уряд, не Президент всенародно обраний, а що їй диктують: як себе поводити, що робити — при чому в такому досить емоційному аспекті, що викликає відповідне реаґування народу. Я мав після цього дуже багато листів з того (приводу), що ось так сталося, і Укрінформ зробив відповідну заяву. Я хочу тут сказати, щоб ви про це знали, що це абсолютно не стосується ні дипломатів, ні акредитованих журналістів — нікого крім приватних осіб, які приїздять в Україну й без відома відповідних державних органів (а в нас є приклади, коли приїжджає представник іншої держави, без відома місцевої влади проводить пресову конференцію, є таке); громадянин іншої держави без відома влади, я підкреслюю, проводить пресову конференцію і на ній робить такі заяви, які є підставою вважати втручанням у внутрішні справи даної держави (України). Ми мали приклади в Криму, коли приїздили із сусідніх нам держав і закликали людей до конфронтації. Ми маємо інші приклади. Так, що це стосується, якщо хтось хоче свідомо спотворити саму ідею, неукраїнців... Це стосується всіх без вийнятку людей, приватних осіб, які приїздять і виголошують промови, або проводять акції, дії, які кваліфікуються, як втручання у внутрішні справи.

Тепер щодо перепоховання Патріярха Сліпого. Я брав активну участь у цьому. Це була велика подія, я вважаю для України. Подія ця (її важливість) полягає в тому, що Україна хоче й буде робити все, щоб її в світі сприймали, як справедливу державу, яка мала багато проблем, яка мала багато складнощів і зробила немало помилок у колишньому Союзі й тепер ці помилки треба виправляти, треба мати мужність і говорити правду. Те, що повернувся прах Йосифа Сліпого до України — це подія така, яка означає, що Україна кращих своїх синів оцінила в нових умовах так, як належить оцінювати, маючи повну об'єктивну інформацію, і хоче, щоб вони були тут разом з нами, щоб їх ідеї, їх думи, їх приклад служив нам для того, щоб будувати незалежну державу.

М.Л.: — Таке додаткове питання: ви задоволені з того, що взяли участь?

Президент Кравчук: — Я задоволений; при чому задоволений надзвичайно. По-перше, це була акція така висока, емоційна, це акція була справедливости. Я відчув по виступах, по обличчях, по очах львів'ян і інших людей, що вони задоволені цією акцією, що вони вбачають у цьому факт високої справедливости.

М.Л.: — Натепер і на майбутнє.

Президент Кравчук: — І на майбутнє; так, і на майбутнє.

М.Л.: — Якщо дозволите — на ще одне питання. Всі свідомі труднощів господарських, в яких находиться країна, не лише наша, я кажу — наша (!), але взагалі післясоюзові республіки. Як ви знаєте, Пане Президенте, українські люди, де б вони не були, вони турбуються тим і — така перша журба: чи Україна буде забезпечена хлібом на цей рік? Себто ця зима, переднівок весною і т. д. Ви зорієнтовані як пройшли жнива, збір збіжжя? Чи можете коротенько сказати щось про це?

Президент Кравчук:— Я так уважаю, що хлібом Україна буде забезпечена. Ми вже нині заготовили майже десять мільйонів тонн. Це, якщо брати вже такий крайній випадок, то вже цього, десять мільйонів тонн , для того, щоб прохарчувати людей при строгому дотриманні й контролі, скажімо, вистачить вже. Але ми ще будемо купувати, щось на біржі купимо, далі ще є кукурудза. Я сподіваюсь, що десь три мільйони — чотири (тонн) можемо купити у господарств. Таким чином, якщо ми десь і щось візьмемо, то це з того старого. У нас же ж є кредити, які нам надали, а ми не все взяли. І то, що ми внесли. Це буде йти мова вже про концентровані корми, або на обмін щось буде йти. Може ми щось у Молдови, скажемо, кукурудзи на щось обміняємо, або в інших. Тобто, я можу думати й говорити сьогодні, що для харчів Україна зробить усе, щоб хліба не купувати. Це дуже важливий момент, це перша весна, причому надзвичайно складна — засуха червень, липень і ось цілий серпень, три місяці палило; оце сьогодні тільки стало, ну ледь-ледь легше ... І в цьому році, такому склад-

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

ПЕРЕБУВАЮЧИ У ЧЕРГОВІЙ передвиборчій поїздці, Джордж Буш зустрівся з мешканцями стейту Фльорида. В Орляндо він виступив з промовою, в якій різко нападав на свого суперника-демократа Билла Клінтона. Дж. Буш нагадав учасникам зустрічі, що кандидат на президента від Демократичної партії намагається догодити всім, з ким має справу під час передвиборної кампанії, добиваючись їх підтримки будь-якими способами, роздаючи обіцянки наліво і направо.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ підписав закон про поступове припинення підземних випробувань нуклеарної зброї. Віднині такі випробування припиняться покищо на дев'ять місяців. Потім вони відновляться, але з обмеженнями, а в 1996 році будуть цілком припинені. При підписанні законопроєкту Дж. Буш сказав, що буде добиватися у Конґресі відновлення випробувань, з чим рішуче не погоджуються сенатори, які вважають, що після закінчення „холодної війни" потреба у випробуваннях нуклеарної зброї — в тому числі і підземних — відпала. Лідер демократичної більшости в Сенаті Джордж Мітчелл сказав, що всі президенти ЗСА, починаючи від Айзенгавера, намагалися обмежити підземні випробування, а Буш у цьому списку є „сумним вийнятком".

РІВЕНЬ БЕЗРОБІТТЯ становив у вересні 7.5 відсотка, що на 0.1 відс. нижче, ніж у серпні, і на 0.3 відс. нижче червня, коли цей показник становив 7.8 відс. і був найвищим за останні вісім років. „Третій місяць підряд ми йдемо в потрібному напрямі", — сказав президент Джордж Буш у телевізійній програмі „З добрим ранком, Америко!" Президент назвав „доброю новиною" повідомлення про зниження безробіття і тут же використав нагоду, щоб нанести удар кандидатові Демократичної партії Б. Клінтонові. „Події спростовують заяви деяких політиків, — натякнув Буш, — що все в країні стає гірше. Це не так. П'ять кварталів підряд ми спостерігаємо економічне зростання, рецесії нема". Економіст Дейвид Вісс погодився з Президентом, що рецесія закінчилася у квітні 1991 року, але додав, що „виздоровлення покищо не почалося".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Криза Уряду в Україні

Вістка з Києва про схвалення Верховною Радою 1-го жовтня ц.р. недовір'я цілому Урядові була несподіванкою, тим більше, що попереднього дня зголосив свою димісію прем'єр Вітольд Фокін і виглядало, що йдеться про зміну тільки однієї особи. Було відомо, що Президент Леонід Кравчук признавав потребу змін у державній верхівці, але за кордоном враження, що в Україні настала політична криза. Коли Фокін сам зрезиґнував, подавши за причину 60 років життя, то можна було здогадатися, що це сталося за попереднім узгідненням з Кравчуком. Однак видно — невдоволення в Україні із надто повільного темпа ведення реформ було таке велике, що Верховна Рада вперше за свого існування діяла проти волі Президента Кравчука. Те невдоволення яскраво проявилося у цифрах голосуючих: 295 ,,за" недовір'я і 6 ,,проти"'.

Ми чули від деяких економістів думку, що Кравчук правильно робить переводячи реформи дуже помалу, бо це, мовляв, забезпечує країну перед хаосом, яких настав в Росії в реакції на раптове темпо реформ Єльцина. Але люди не можуть зрозуміти, чому кількакратно — без подання причин — відкладається уведення власної валюти. Відомо, що кожна нововведена валюта мусить мати підклад. У даному випадку треба ще узгіднити реляцію гривні до доляра і до рубля і все це має затвердити Міжнародний Валютний Фонд. Чули ми, що цьогорічні гарні жнива в Україні вможливлюють подати як підклад гривні — український чорнозем. Міністер фінансів в уряді Адольфа Гітлера за Третього Райху, Шахт, проголосив був як підставу німецької марки — працю, і фінансував тією маркою Другу світову війну. Шахт був єдиним членом уряду Гітлера, якого не судили, як воєнного злочинця, у Нюрнберзькому процесі.

Але в Україні не проголошено, чи і що робиться у процесі введення власної валюти. Черепашиною ходою іде приватизація, головний засіб переходу з контрольованої економічної системи на систему вільного ринку. Нічого не вдіяно щодо митної системи, яка сердить усіх туристів. Черепашиною ходою іде введення української мови в адміністраційний апарат, щоб не було такого курйозу, що до прибулого з Америки чи Канади українця, який прагне щось поладнати у державній установі, урядовець заявляє ,,Я нє панімаю ґаварітє па рускі". Ми були і є проти тих наших земляків, скупаних у гарячій воді, які сердяться, що від 1-го грудня по нинішній день нема в Україні такого державного ладу, як в Америці, Англії, Франції чи Італії. Але в Україні нема тісного інформаційного контакту між Урядом і народом і це головна причина, що люди ремствують, бо не знають, як діє державна верхівка, а наївність чи просто таки політичний примітивізм штовхає до вияву невдоволення.

В Україні нема ще Конституції, але закріплюється лад не на зразок Америки, де президент і прем'єр існує в одній особі, — а наслідують державний лад особливо за зразком Франції. Кравчук має до десяти днів найменувати нового прем'єра, щоб його затвердила Верховна Рада. Деякі міністри тих чи інших ресортів певне залишаться на своїх становищах, інші будуть змінені. У державах з устійненим державним апаратом в усіх ресортах — зміна уряду проходить непомітно, бо працює безупинно апарат. В Україні людина грає більшу й відповідальнішу ролю. Добре, що між Кравчуком і опозицією наладнався безпосередній інформаційний зв'язок. Усі українці в Україні і в діяспорі сущі вичікують проголошення особистого складу нового Уряду, з вірою, що він добре служити-ме Україні.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ Мітіо Ватанабе в інтерв'ю для токійської телевізійної компанії заявив, що на теперішньому етапі складних стосунів з Росією Токіо готове вдовольнитися підтвердженням ратифікованої парляментами обох країн спільної декляра-ції 1956 р[illegible] котра передбачає передання Японії островів Габомаї [illegible]котан після підписання мирного договору ,а також заг[illegible]ою домовленістю ,,продовжити обговорення" питання про долю островів Ітуруп і Кунашір. Заяву Ватанабе спостерігачі трактують як прагматичну корекцію підходу японців до переговорів з Москвою.

Мирослав Семчишин

БОЛЮЧІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ

II

УР Миру звертається до представників усіх громадських організацій, рухів і партій, з драматичним закликом: ,,Схаменіться, досить чвар і розбрату, досить гіркого історичного досвіду, коли брак єдности відкидав Україну на задвірки колоніяльних режимів...

А другою нестерпною болячкою сучасної України, що справді вимагає негайної хірургії і ґрунтовного оздоровлення, це справа збереження культурної спадщини і забезпечення дальшого нормального розвитку цих усіх творчих процесів, що показують духовне обличчя нації. Щоби мати повне уявлення тієї проблеми, вистачить поглянути на фронтову сторінку такого престижевого тижневика як ,,Літературна Україна" за 6-те серпня. На першому пляні бачимо там редакційну інформацію із засідання згаданої уже Ради Миру п. з. ,,Зберегти єдність". Там м. ін. читаємо: ...,,Сьогодні гостро стоїть питання охорони культурної спадщини, де ситуація буквально катастрофічна. Україна розграбовується мафіозними хижаками. І своїми і чужими. А далі очевидно слід чекати гіршого, бо мафія міжнародна ще не настільки придивилася до нас, ще мало знає, яка багата Україна культурними цінностями. Хіба це не попередження для нас — львівська трагедія з відомим збройним нападом на львівський музей?! Тягнуть, розкрадають рукописи, архіви, а коштовні цінності, що їх не вивезти за кордон, переплавлюють на зливки срібла і золота. А хіба нас не повинно турбувати те, що знайде в нашій землі, в результаті археологічних розкопок, непересічні цінності, згідно із застарілою інструкцією, досі ще не скасованою українськими властями, ще й сьогодні вивозяться і передаються у московський ,,Госхран" (тобто московське державне сховище. МС).

Куди ширше розгорнену картину того, якою є державна політика у сфері культури бачимо у ,,Заяві" восьми творчих Спілок України (письменників, журналістів, художників, кінематографів, архітекторів, композиторів, театральних діячів і Музичної спілки, поміщеної теж у ,,ЛУ", а там стверджується, що:

1) закон про мови не може задоволити нас, бо він практично не діє, а механізм його реалізації не закріплений;

2) Верховна Рада іґнорує проблеми культури, не дбає ні про відповідне законодавство у цій справі, ні про наукову розробку концепції української культури. Більшість членів Спілок перебуває поза межами бідности;

4) кінопродукцію взагалі вилучено з державного бюджету. Під цим оглядом Україна все більше стає подібною до держави з напівколоніяльним статусом, культура якої потрапляє у повну залежність від імпортованої продукції, здебільшого російської, або імпортованої, низької вартости із закордону;

5) немає закону про охорону авторських прав чи інтелектуальної власности;

6) рівень телебачення дуже низький. Там здебільша псевдоетнографізм або май же відверте цензурування теле- і радіопередач;

7) свобода слова стала теоретичним поняттям. Паперова і фінансова скрута дуже обмежила, а то й ліквідувала видавничий ринок. Більшість газет виходить раз у тиждень і то малого формату;

8 творчі спілки фактично усунені з процесу формування концепції культури чи бюджету на культурну продукцію і його використання;

В результаті заява творчих спілок України приходить до висновку, що Україна зупинилась у кризовому стані і їй у сфері культури загрожує — Чорнобиль.

* * *

І врешті на цій же таки першій сторінці ,,Літературної України" з 6-го серпня у редакційній статті, де мовиться про великі труднощі, які має видавництво цього тижневика п. з. ,,Плач біля чужої стіни". Там ми читаємо, що: ,,Становище національної незалежної преси — катастрофальне. Своя держава глуха до передсмертних зойків нашої культури, і хоч ще ніколи не говорилося стільки гарних слів про культурне, духове національне відродження..." Виходить, що ,,з одного боку і уряд і Президент невтомно закликають до єдности українців усього світу", а їм підлеглі відомства (міністерства і т. п.) одним промахом руки ,,рубають ниточки тих зв'язків, що зв'язують материк з діяспорою".

Неповною була б картина тих справді великих і серйозних труднощів та перешкод, які простелились на шляху українського, духового і загальнокультурного відродження, наприкінці першого року української державности, якщо б окремо не розглянути питання української мови і її статусу насьогодні. І тут картина дуже сумна, якщо не скандальна...

Закінчення буде.

Таїса Богданська

40-ліття УМІ

У вересні 1992 року сповнилося 40 років існування Українського Музичного Інституту Америки, тож УМІ відзначає цю річницю концертом української музики в малій залі Карнеґі Гол, у неділю 25-го жовтня ц.р. Цей концерт вшанує пам'ять головного співосновника УМІ проф. Романа Савицького, а виконавцями є учні УМІ і вокальний ансамбль ,,Промінь".

У відновленій у своє 100-річчя престижевій залі, що тепер називається Weill Hall at Carnegie Hall зазвучать твори Бортнянського, Лисенка, Барвінського, Нижанківського, Косенка, Ревуцького, Довженка, Грудина, Фоменка, Соневицького, Недільського й інших. Учителі і учні докладають всіх зусиль, щоб концерт випав якнайкраще, а ,,Промінь" під керівництвом мґр Богданни Волянської проводить додаткові проби, щоб в цій оособливо акустичній залі залишили незатерте враження Концерт Бортнянського, Псальма Лисенка і ,,Київські дзвони" Недільського. Цим концертом УМІ хоче теж причинитись до розбудови Українського Музею в Ню Йорку, бо ввесь дохід є призначений на цю ціль.

Коли поглянути з перспективи 40 років, то справді треба подивляти ентузіязм і відвагу групи музик-педагогів, які на зразок Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові заснували Український Музичний Інститут в Ню Йорку і відділи в тих містах, де проживали наші професійні музики.

Обдарований багатьма талантами піяніст і педагог Р. Савицький мав ще й непересічний організаційний хист, тож в скорому часі заснував цілу мережу відділів УМІ. В тому часі появилися в українській пресі статті проф. Р. Савицького, в яких він зазначував, що без УМІ українська молодь не могла б знайти джерел для збагачення свого українського духу і що зберігання української музичної культури без власних джерел взагалі неможливе, тож саме оснування УМІ було конечністю.

Українське громадянство з великим довір'ям відгукнулося на пляни першого директора УМІ проф. Р. Савицького і вже в перших роках навчалось в Ню Йорку і відділах понад 500 учнів. Іспитову комісію очолював двічі річно протягом перших сімох років у всіх відділах директор Р. Савицький. Тож не диво, що виснажуюча педагогічна праця, організація і перевірка шкіл УМІ ослабила його серце і проф. Р. Савицький відійшов у вічність — 12-го січня 1960 року на 53-му році життя. Цей великий удар пережили тяжко тоді всі: учителі, учні, батьки і українське громадянство, одначе ідеї Р. Савицького були такі живі і важливі для його співпрацівників, що ті, що залишились, ще з більшим завзяттям взялися до праці.

Годі в короткій статті перелічити всі досягнення УМІ. Наша праця проходить на очах українського громадянства, а наша ціль — осягнути найвищий рівень та популяризацію української музики серед американців. Кожний відділ, а то й кожний учитель має в собі щось індивідуальне, чим збагачує загально УМІ. За сорок років відбулись численні виступи учнів, концерти визначних учнів, тематичні вечори з доповідями, самостійні учнівські та дипломові речиталі, казочки музичного дошкілля, хорові концерти та опери, які ставив УМІ, альбоми на екрані (з життя і творчости наших композиторів) є доказом нашої всесторонньої діяльности.

Щоб приготовити учнів до американського музичного життя, учителі включають їх до американських фестивалів, конкурсів, авдицій , де учні здобувають перші місця, приносять часто грошові нагороди і найвищі оцінки. Тому наші учителі були вже не раз запрошені вести показові лекції для американських учителів на їхніх місячних зборах, належали вже до іспитових комісій, підбирали твори до компетицій, до яких включили теж українську музику.

За останніх 40 років ряди учителів УМІ сильно проріділись і деякі малі відділи перестали існувати, але ж знову до праці в УМІ голосяться наші абсольвенти, тож ми раді бачити нову зміну.

Наш ювілейний концерт в репрезентативній малій Карнеґі не перший. Там у наше 25-річчя відбувся концерт алюмнів УМІ — 18-го грудня 1977 року, а концерт української музики в пам'ять довголітнього президента УМІ проф. Меланії Байлової — 2-го червня 1979 року.

Тепер слово за нашим громадянством, чи оцінить зусилля УМІ, чи прийде послухати рідної музики 25-го жовтня. Вступне слово на концерті виголосить невтомна пропаґаторка української фортепіянової музики, піяністка і педагог, президент УМІ Дарія Гординська-Каранович.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ
— НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Анатоль Вовк

УКРАЇНСЬКІ ПРІЗВИЩА ПО-АНГЛІЙСЬКОМУ

II

Спеціялізовані траслітерації уживають особливих друкарських знаків, тоді як практичні вживають лише звичайні 24 літери англійської абетки.

Хоч спеціялізовані транслітерації до практичного ширшого вжитку не підходять, скажемо про них коротко задля повноти інформації. Широке наукове застосування має міжнародна лінґвістична транслітерація кирилиці на латинку. Нею можна передавати будь-яку слов'янську кирилицю, вона однозначна і її можна вжити без будь-яких змін в англійському, французькому, німецькому чи ще іншому тексті. Вона характерна трьома літерами, що мають ,,гачки" (взятими з чеської абетки), а також передачею нашої літери х — англійським x (тобто ,,іксом"). Ось для прикладу кілька прізвищ, написаних у цій транслітерації: Чижевський — Čyzevskyj, Химинець — Xymynec, Щербій — Šcerbij. В бібліотекарському вжитку важлива інша спеціялізована система — транслітерація Конґресової бібліотеки. Характеристичним для неї є вживання ліґатур (дашків, лучків) для сімох українських літер, транслітерованих подвійними англійськими. Наприклад, літера *ж* передається як zh. Це дозволяє відрізнити слово zhar = згар від zhar = жар та слово zhadaty — згадати від zhadaty — жадати.

Нас одначе, цікавить система без гачків і дашків, практичні транслітерації, що є простіші, хоч зате багато менше точні. Кожна така транслітерація користується графічними засобами даної мови, тобто є окремі транслітерації з кирилиці на англійську абетку, окремі на німецьку, а ще інші на еспанську тощо. Для прикладу порівняймо хоч би англійське Shevchenko та німецьке Schewtschenko. Тут займемося лише англійською практичною транслітерацією української кирилиці. Можна відрізнити чотири варіянти цієї транслітерації, які різняться між собою лише передаванням українського *й* та чотирьох ,,йотованих" літер *є, ї, ю,* та *я*.

Давніше ще було розходження у передаванні української літери в: її передавали то як v то як w. Сьогодні всі чотири варіянти передають наше в як v. На жаль, застарілу транслітерацію в як w рекомендує ще недавно виданий ,,Довідник з української мови" Церкевича та Павловського, Ню Йорк 1982, стор. 262.)

У З'єднаних Стейтах Америки здавна існує урядова установа, яка встановляє як треба англійською мовою передавати будь-які географічні назви. Таким чином вона встановляє також транслітерацію кирилиці на англійську латинку. Ця установа — це Колеґія ЗСА для Географічного назовництва, U. S. Board on Geographic Names (BGN).

Рекомендації Колеґії уважатимемо першим варіянтом практичної транслітерації. Найважливішою ознакою цього варіянту є передавання українського й як англійське y. Послідовно чотири йотовані літери передаються як ye, yi, yu. Цей варіянт практичної транслітерації назвемо урядовою системою ЗСА (далі ЗСА-y).

Важливим другим варіянтом практичної транслітерації кирилиці є змодифікована система конґресової бібліотеки ЗСА (далі КБ-з). Вона різниться від уже обговореної ориґінальної спеціялізованої системи КБ тим, що в ній пропущено всі ліґатури, а також особливі літери для українського ї та й. Таким чином у змодифікованій системі англійське і відповідає аж трьом українським літерам: і, й та ї. Таке спрощення, очевидно спричиняє неточність і можливість непорозумінь. Наприклад, три українські слова іде, йде та їде передаються однаково як ide. Хоч ця система не досить незадовільна для транслітерації текстів, вона все таки вживається, навіть у наукових виданнях.

Для української науки проблема транслітерації набрала особливої гостроти, коли Наукове Т-во ім. Шевченка в діяспорі рішило видавати енциклопедію українознавства англійською мовою. Перше її видання (загальне) вийшло друком в 1963 році, друге (гаслове) почато видавати в 1984 році і воно ще не закінчене. Для транскрибування українських прізвищ і топонімів редактори енциклопедій вжили варіянт практичної траслітерації, що є в певній мірі компромісом між обговореними двома варіянтами.

Тому, що редаґування обох видань енциклопедії відбувалося впродовж багатьох років в місті Сарсель у Франції, назвімо цей третій варіянт Сарсельським варіянтом практичної транслітерації. Компроміс саме у передавані літери й та чотирьох йотованих літер є, ї, ю, я. За новим варіянтом усі ці літери передаємо вживаючи англійське y, якщо вони на початку слова, але як і, якщо вони всередині чи на кінці слова.

Продовження буде.

Д-р Петро Моцюк

ІУ КОНҐРЕС СФУЛТ У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНІ

II

Одного спекотливого дня, після екскурсії по місті в неохолодженому автобусі, ми повернулися до готелю. І я поклався на ліжко, щоб відпочати, і скоро заснув. Збудив мене якийсь вибух. Мені здавалось, що я бачив дим з пороху у вікні і подумав, що це там хтось вправляє рушницею. Я не зірвався на рівні ноги, бо за кілька днів перебування в цьому готелі, я все і всюди чув якусь стрілянину, чи вибух. Кожноразово їдучи віндою вгору чи в долину, чув вистріли, а це тоді, коли вона зупинилася на якомусь поверсі. Спочатку я на такий вибух реаґував, здригався, але зчасом почав до нього привикати. Та цей вибух здавався мені відмінним. Я встав і попрямував до вікна, але на подвір'ю не бачив нічого підозрілого. Яке було моє здивування, коли я обернувся від вікна і побачив підлогу в моєму передпокою вкритою грубою верствою ґіпсу з обваленої стелі. Напав на мене страх. Я не знав, чи хтось навмисне це зробив, чи то вже цілий готель валиться. Я подивився, що стеля в кімнаті ще тримається, тоді я відсунув куски ґіпсу від дверей і скоро вийшов на коридор. Тут все було спокійно. Я поспішив до дижурної, яка сиділа при столику, на початку коридора і зголосив її про цей випадок. Жінка ані оком не кивнула на такий рапорт. Так і справи в ніякий спосіб не довелось мені полагодити.

У зв'язку з цією пригодою, нагадується мені також шпиталь, який я відвідав, щоб роздати лікарям кільканадцять пляшок аспірини ,,Баєр". Будівля шпиталя — у жалюгідному стані. Стіни і стеля потріскані, обсипаються. Устаткування примітивне. Пацієнти в ньому чекають свого кінця, радше виздоровлення. **Шпиталь не має** підставових медикаментів. Чи ж це не сором?

За кімнати в наших готелях ми платили ,,тверду валюту", що на наш стандарт — це грубі гроші. В кімнатах — ані радіо, ані телевізії, за вийнятком готелю ,,Дністер" у Львові, де була телевізія, але не працювала і ніхто з персоналу не вмів її направити. Не могли ми довідатися жодних новин з України чи світу. Говорячи про готелі, не можу не згадати вінд. Тільки частина з них працює бо інші вже роками нечинні. Кажуть, що ніхто не знає як їх направити. Такі ,,ліфти" є збудовані тільки на четверо-п'ятеро осіб. Ними треба також возити баґаж. Якщо надто велика вага, то вінда не поїде і одна особа мусить вийти, щоб уможливити іншим доїхати на означений поверх. Більшість гостей користуються сходами, на яких — великий рух. Щодо чистоти туалетів, то вона назагал задовільна, але немає жодної вигоди. Вода тече не тільки по долівці місця користування, але також витікає під килим передпокою. Підлога осілася і витворилися шпари і тріщини, в яких загніздилися таргани, які вночі виходять на ,,рандеву". Дзеркало повішене на стіні так високо, щоб меншим ростом особам в нього — не заглядати. Умивалька в кімнаті готелю ,,Русь" в Києві висіла тільки на одному гаку. Кількакратний рапорт до заряду готелю — зіґноровано. В кімнаті зате був маленький холодильник, якого два роки тому не мали. Він працював і холодив нам воду. Під час нашого перебування в Києві і Харкові, температура вагалася між 85—95 ступенів Фаренгайта з гарячими ночами. Нам говорили старожили, що такої горячі не пам'ятають. Листя на деревах жовтіло, а багато з них засихало зразу на землі.

Відкриття конґресу відбулося 9-го серпня 1992 року о 6-ій годині по полудні, в новозбудованому і тільки цього року відчиненому театрі опери і балету ім. Миколи Лисенка. Заля театру заповнилася учасниками конґресу, їхніми родинами і приятелями. Конґрес відкрив голова **СФУЛТ**-у д-р Ахіль Хрептовський й виголосив коротку **промову, висловлюючи радість з окказії численного з'їзду. Він висловив** подяку харків'янам за сердечне прийняття і побажав конґресові гарного успіху. З короткими побажаннями до конґресу виступили: уповажнений представник Президента, передаючи Конґресові побажання Президента Леоніда Кравчука, опісля виступали голови Всеукраїнського і Харківського лікарських товариств.

Після перерви виступали сольові і хорові сили мистецтва Харкова, демонструючи присутнім їх здобутки і досягнення. Мистецька частина закінчилася без відспівання національного гимну, який був в проєкті. Це викликало загальне незадоволення. Були різні здогади причини пропуску цієї точки, що було гарячою точкою дискусії наступних днів.

Наукові виклади проходили кожного дня від год. 9-ої ранку до 1-ої по полудні і від 3-ої до 5-ої по полудні, у великій залі театру, як також в різних залях конференцій. Головними темами доповідей були:

1. Організація охорони здоров'я 92; 2. Удосконалення технології в медицині; 3. Молекулярна біологія і її примінення в медицині; 4. СНІД-АІДС; 5. Українська медична термінологія.

Відбулися семінари й дискусії за круглим столом на теми: ,,Екологія і медицина", ,,Чорнобиль" і ,,Природні основи раціонального харчування". На семінарах дискутовано над актуальними проблемами: реорганізація практики медицини в Україні, право практики, соціяльна медицина та соціяльне забезпечення громадян, захист практикуючих лікарів, комп'ютер в медицині, підготова нових кадрів медиків та інше. Дискусії були цікаві і дали цінний внесок для колеґ різних реґіонів, для можливого використання у їхній практиці. В цих дискусіях брав активну участь керівник Державної Думи проф. Броніслав Омецінський, який там зорганізував із закордонних спеціялістів дорадників у справах захисту людности України. До його програми зголосилися наші найкращі знавці цього діла.

Продовження буде.

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Пластун з Бразилії на ЮМПЗ

Ст. пл. Корнелій Шмулик з Бразилії та пл. сен. Слава Рубель зі ЗСА на „Вовчій Тропі".

За старанням подруги Слави Рубель, заступниці голови Головної Пластової Ради, мав я нагоду брати участь, як представник пластової групи в Бразилії, в Ювілейній Міжкрайовій Пластовій зустрічі. Зустріч відбулася 8-23-го серпня ц.р. в стейті Ню Йорк.

Перший етап цієї зустрічі був призначений лише для юнацтва, розділеного по різних таборах. Я належав до булави кінного табору, як виховник гуртка 3-А, що пізніше дістав назву „Сліпі коні". Коменданткою цього табору була ст. пл. Ксеня Козак, а бунчужним ст. пл. Адам Гапій. До булави табору ще входили 8 виховників: з України, Канади й Америки. А учасниками табору було 46 юнаків і юначок, розділених по трьох куренях.

Програми табору були такі: зайняття і знайомство з конем, а також заняття впоряду, співи, гутірки, веселі ігри та забави.

17-го серпня на пластовій оселі „Вовча Тропа" відбулися пленарні сходини ГПБ. В цих сходинах взяли участь також представники Пласту з різних країн, де існує Пласт. З пластового проводу були: пл. сен. Орест Гаврилюк — голова ГПБ, пл. сен. Любомир Романків — голова ГПР, пл. сен. Ольга Кузьмович — голова КПС в Америці, пл. сен. Олесь Креськів — голова КПС України, пл. сен. Петро Содоль, пл. сен. Іванка Ганкевич, пл. сен. Людмила Дармограй та інші. На цих сходинах були подані звіти з Америки, Канади, України, Польщі, Чехо-Словаччини і Бразилії.

18 серпня на відкриття ЮМПЗ з'їхалися понад 2,000 пластунів з різних таборів — пластуни з Америки, Канади, Польщі, України, Бразилії, Чехо-Словаччини, Австралії та Англії. Етап почався з запалення вогню та піднесення прапорів. Цей етап мав більш традиційний пластовий характер та був присвячений 80-літтю існування Пласту. На цьому етапі я входив до булави табору прихильників, а на ньому було 105 юнаків і юначок, комендантом був ст. пл. Роман Білинський, заступником Гамара Білинська, бунчужним Андріян Гаврилишко. До булави ще входило 16 виховників.

Для мене ця пластова зустріч залишиться назавжди як незабутній момент мого життя. Мав я нагоду зустріти моїх друзів, а також познайомитися з друзями з різних країн світу. Приємно було чути, як добре пластуни говорять українською мовою, особливо діти.

Ст. пл. Корнелій Шмулик

СТЕЖКАМИ ГЕРОЇВ ПО КАРПАТАХ

В 1992 році українці святкують важливі річниці: першу річницю проголошення незалежности української держави та 50-ліття створення УПА. Спілка Української Молоді вирішила відзначити ці історичні події організуванням таборів у наших рідних горах Карпатах. Українська молодь з діяспори спільно з молоддю з України пройшли шляхами славних борців-героїв, які воювали за волю Батьківщини. Учасники сумівських таборів відвідували місця, де відбулися важливі бої нашої історії. Вони віддали честь та поклін полеглим за волю України, які поховані в могилах у горах Карпатах. Молодь в цих таборах почула гутірки про УПА, історію, ідеологію та політику, дискутувала про сучасний стан в Україні та можливості його поліпшення. А головне, українська молодь з діяспори пізнала молодь з України. Ця молодь зжилася разом, обмінялася думками та підготовила базу для конкретної майбутньої праці.

Учасники табору „Червона калина" на таборовій базі у Славському.

Сумівський апель на горі Говерлі.

„Повернення"

21-го липня ц. р. офіційно відкрився табір „Повернення" на горі біля Гострого Каменя в Уричі. Цей табір спільно зорганізували Спілка Української Молоді та організація „Спадщина". На відкритті табору комендант Микола Величкович розповів про значення назви табору „Повернення". Ця назва була вибрана з причини, що українська молодь з діяспори, яка затримала своє почуття і любов до Батьківщини, повернулася назад на рідні землі. Подруге, не тільки українська молодь з діяспори, але й молодь з України повернулася до місця своєї історії, щоб далі вчитися про свою спадщину та віддавати честь героям України.

Мандрівний табір „Повернення" пробув три дні в Уричі. Під час цих днів учасники табору мали змогу лазити по скелях Тустаню та Гострого Каменя. Біля Тустаню Михайло Рожка, голова експедиції в Тустані, представив доповідь на тему „Історичні кам'яні фортеці в Карпатах". З Урича табір помандрував по близьких хребтах гір та відвідав стрілецьку могилу біля села Ямельниці. На цій могилі учасники помолилися і відспівали стрілецьку пісню.

Після перебування в Уричі табір вирушив далі на гору Плутанку біля сіл Сопоту та Підгородської над рікою Стрий. Учасники походу мали змогу купатися в цій річці, а пізніше вони займалися більш серйозною справою, відвідали упівський табір, в якому курінь УПА, створений в 1944 р., поселився під час війни. Кожний учасник мав змогу підійти й порушити казан, який залишився з тих часів, відчути історію і уявити ці тяжкі історичні часи. Вони зрозуміли, що стоять на тих самих місцях, на яких стояли наші героїчні предки. Біля упівського табору була могила полеглих героїв. Над могилою стояв великий білий хрест з вирізьбленою Матір'ю Божою. Полеглі упівці спочила на чудовому місці, на наших славних горах.

Мандрівний табір також мав свої менш серйозні моменти. Учасники зайшли на гарний водоспад біля Дубина, покупалися та відпочили. Після відпочинку табір рушив на високу гору Ключ. На цій горі — стрілецька могила з 1914 р. і маленька каплиця. Організації Студентське Братство та „Спадщина" відновили цю могилу.

Трохи далі від стрілецької могили учасники табору знайшли цікаві скелі та глибокі печери. Декотрі з них, ті, які були більш відважні, спускалися шнуром з вершин скель. Інші учасники зацікавилися та спустилися в глибінь печер і вийшли цілком чорні. Не вистачило пригод. Наступного дня табір вирушив до Бубниша, де тягнуться скелі Довбуша. Легенда розповідає, що Довбуш ходив по цих горах ще у XVIII столітті. У 1940-их роках полк УПА, який називався „Олені", вишколювався на цих скелях. Наш мандрівний табір зміг також полазити по цих скелях, на яких ходили легендарні й історичні постаті.

Після наших пригод на скелях Довбуша табір наближався до кінця. Табір „Повернення" вирушив ще на Маківку. Учасники вийшли на гору Маківку й побачили могили — стрілецьку й повстанську. На брамі були написані зворушливі слова: **„Ми жертвою в бою нерівнім полягли, з любов'ю до свого народу... Як ви умирали, вам дзвони не грали, ніхто не заплакав за вами".**

Коли учасники зійшли з гори, вони почали приготовлятися до закінчення табору. Дівчата почали ліпити вареники на прощальну вечерю, а хлопці — збирати дрова на ватру. Офіційне закриття відбулося між двома річками під горою Маківкою. А на прощальній ватрі учасники співали, жартували та прощалися. Останній день цілий табір вирушив в дорогу до Львова. По дорозі вступили до міста Стрий, щоб побачити найновіший пам'ятник Степанові Бандері та вшанувати його пам'ять. На цьому закінчився мандрівний табір.

„Мандрівний вишкіл"

Другий сумівський табір у Карпатах зорганізував СУМ в Україні. Табір називався „Червона Калина" ім. 50-ліття УПА і відбувся в селі Славське. В таборі брали участь приблизно 130 осіб з різних країн світу: Америки, Канади, Англії, Аргентини, Франції, Австралії та України. Програма табору включала мандрівку та вишкільну частини.

Перший день табору учасники встали ранесенько, щоб вирушити на гору Ключ, де відвідали стрілецьку могилу. Нам розказали про цю могилу та пояснили, яку ролю ці полеглі відіграли в нашій історії. Наступного дня таборовики вирушили на найвищу гору у Львівській області Пікуй. В цій мандрівці фізичний стан і витривалість були перевірені. Гора висока й дуже стрімка. А щоб нагородити учасників, опісля всі пішли купатися на водоспад. Ми відсвіжилися і були готові зустрічати ще більше пригод.

Після гори Пікуй учасники відпочили та помалесеньку приготовлялися до мандрівки на найвищу гору в Україні — Говерлу. Більшість таборовиків зуміла вийти аж на вершину гори, яка має 2,061 м. На вершині Говерли відбувся сумівський апель та молитва. Після апелю учасники відновили хрест, який стояв на вершині, посідали глянути в чудові простори й заглибитися в своїх думках. Краса цієї гори та Карпат ніби розстелялася перед нами. Цю красоту навіть важко описати, її лише можна відчути.

В околиці гори Говерли лежить місто Яремче. Учасники табору мали змогу відвідати це гарне гуцульське місто, побачити чудову гуцульську архітектуру та відчути культуру цієї околиці. Ми навіть покупалися в річці Прут.

З нагоди 50-ліття створення УПА табір „Червона калина", очевидно, відвідав гору Маківку. Всі таборовики зійшли на гору й рішили, щоб якось спричинитися до захисту нашої історії. Вони почали поправляти занедбані могили та відновили їх. Після цього духовний керівник табору отець Михайло Ульниць, колишній сумівець, відправив Панахиду. Учасники схилили голови в молитві в пошані до цих героїв. Після Панахиди голова СУМ в Україні Ігор Деркач провів гутірку на тему „Створення УПА". Таборовики, сидячи на історичних місцях бою, уважно слухали.

Остання прогулька була на озеро Синевір. Таборовики відпочили біля нього, покупалися і побачили красоту озера в Карпатських горах.

Між всіми цими цікавими прогульками відбувалися гутірки, спортові змагання, ватри, конкурси співу тощо. Програма табору була дуже насичено та різноманітною. Теми гутірок та семінарів включали: „Ювілей 50-ліття УПА", „Релігійна ситуація в Україні", „Синод Греко-Католицької Церкви", „100-ліття з дня народження патріярха Йосифа Сліпого", „Політична ситуація в Україні та в світі" „Як українська молодь може спричинитися до відбудови незалежної української держави", „Незалежність і сучасність", „Тереснознавство України" та „Перша допомога".

Цьогорічні сумівські табори були надзвичайно успішні. Сумівці з діяспори мали змогу відвідати свою Батьківщину, більше дізнатися про її історію й культуру, побачити на власні очі красоту Карпат. Рівнож українська молодь на рідних землях зуміла пізнати діяспорну українську молодь, розмовляти з ними, обмінятися думками. Спільно ці учасники сумівських таборів віддали честь та поклін великим постатям нашої історії. Вони спілкувалися, жартували, забавлялися та стали близькими друзями. Це спілкування ніби зменшило океан між діяспорою та Україною, бо в ньому з'єдналися душа й серце української молоді.

Ліда Микитин

ПІСЛЯ ДВОДЕННИХ ПЕРЕГОВОРІВ, проведених за закритими дверима, представники президента Буша і губернатора Аркенсо Клінтона погодилися на проведення публічних телевізійних дебатів, в яких крім основних суперників зможе взяти участь і незалежний кандидат на президента Росс Перо. Укладена попередня домовленість про три дебати кандидатів на президента від 11-го до 19-го жовтня. В тому часі відбудеться одна телевізійна зустріч кандидатів на віцепрезидента, в якій візьмуть участь віцепрезидент Ден Квейл, сенатор Алберт Ґор і віцеадмірал у відставці Джеймс Стокдейл. Покищо не визначені ні точні дати дебатів, ні місця, де вони відбудуться, ні імена **спонсорів**.

Зустріч через півстоліття

В одному із віршів Л.Вихрущ є такі рядки:

На протягах чужих вітрів
Блукає доля, як билина,
Нема святіших в світі слів,
ніж слово рідне —
Україна...
Тому за морем і жалі
Й терпкий неспокій
відчуваєм,
Немає кращої землі
ніж та, що зветься рідним
краєм.

Влітку 1992 року на Закарпатті відбулися події великого політичного значення: 27-го - 28-го червня в Хусті зібралися випускники гімназії, яка була заснована в цьому місті в 1921 році і здійснила 21 випуск (це понад тисячу високоосвічених людей), а 4-го -5-го липня ц.р. в Мукачеві відбулася зустріч випускників Мукачівської Торговельної Академії, яка була заснована на початку 20-х років нашого століття і відіграла немалу ролю у вихованні цілої плеяди визначних інтелігентів краю. Випускники цих двох осередків знань-Хустська гімназія і Мукачівська Торговельна Академія зробили вагомий внесок в розвиток культурного, наукового, церковного, політичного життя не тільки України й Закарпаття, а й у світову культуру і наукову спадщину.

Доля розкидала випускників цих двох начальних закладів по всьому світу: в Сибір, на Далекий Схід, у ЗСА, Канаду, Аргентину, Бразилію, Німеччину, Францію, Австралію, Чехословаччину.... Всіх регіонів, країн, де опинилися вони, й не перерахуєш. Як перелітні птахи злітаються до рідного гнізда, так і випускники-гімназисти та випускники-академісти злетілися з далекої чужини до рідного краю, Закарпаття, у перший рік незалежної України. Через півстоліття зустрілися, щоб вшанувати Альма Матер та її учителів і учнів!

Випускники й учні Української Торговельної Академії були між першими, які продовжували справу тих героїв, що в березні 1939 року впали на Красному полі біля Хуста, захищаючи самостійну державу — Карпатську Україну. Вони продовжували героїчну боротьбу проти угорських окупантів на початку 40-х років. Ціла група випускників Торговельної Академії та Хустської гімназії рівно 50 років тому

(Закінчення на стор. 4)

Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Відділ Іллиной

ділиться сумною вісткою зі своїми членами, що дня 2-го жовтня 1992 р. упокоївся у Бозі

бл. п. д-р мед.

Степан Войтович

нар. 8-го січня 1919 р. в селі Трійчиці, пов. Перемишль, довголітній член УЛТПА

Дружині Олені, дітям Ксені, Миронові, Марті, Ані та ширшій родині складаємо ГЛИБОКІ СПІВЧУТТЯ.

Управа Відділу УЛТПА в Чикаґо

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 4-го жовтня 1992 р. на 80-му році життя відійшов у вічність

наш найдорожчий

ТАТО і ДІДУСЬ

бл. п.

Лука Рогожинський

ПАНАХИДА — у четвер, 8-го жовтня 1992 р. о 12-ій год. полудня у церкві Святої Родини, Лойд авеню, Фльоргам Парк, Н. Дж.

Залишив у смутку:

дочку — МАРІЙКУ УЛЯНУ ЛОМБАРДІ
зятя — ДЖІМА
внука — МИКОЛУ
внучку — МАЛАНКУ

Ділимося болючою вісткою, що в п'ятницю, 2-го вересня 1992 р. відійшов у вічність

наш найдорожчий

МУЖ і ВУЙКО

бл. п.

Микола Зацухний

уроджений в Заставчу, пов. Підгайці, Україна 4-го вересня 1915 р.

ПАРАСТАС відправлено в неділю, 4-го жовтня 1992 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вулиця в Ню Иорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в понеділок, 5-го жовтня 1992 р. о год. 10:30 ранку в церкві св. Юра, 7-ма вул. в Ню Йорку, а опісля на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

дружина — ОЛЬГА
сестрінка — МИРОСЛАВА МОНСТРАНСЬКА в Україні
сестрінок — ЕДВАРД СОРАНТ
родини — СОКОЛЬСЬКИХ і ПРИШЛЯКІВ
ближча і дальша родина в Україні і Німеччині

Замість квітів просимо складати пожертви на добродійні цілі.

Президент Леонід Кравчук...

(Закінчення зі стор. 1)

ному, Україна збере й купить у господарств хліба стільки, щоб не купувати закордоном і не платити золотом. Це перша ластівка того, що ми відмовляємось від тієї політики й від тієї тактики й стратегії, що були в минулому.

М.Л.: — Ще таке питання. Проблема військовослужбовців: чи молодь з України сьогодні відправляється служити поза кордони України, чи вже ні? Рекрути, я думаю?

Президент Кравчук: — Ні! Молодь — ніде, ніхто, жодна особа вже за межі України служити не відправляється; тільки на Україні. Навпаки, ми вже практично завершили, там ще декілька чоловік у Вірменії, то прикордонники, повернення всіх на Україну й вже — це держава, люди якої служать у своїй державі.

М.Л.: — Це дуже потішаюче явище.

Президент Кравчук: — Звичайно.

М.Л.: — Я тут перебуваю уже місяць тим разом, об'їхав (країну) і багато говорив з людьми й чув. І такі два магічні слівця я чую і сподіваюся, що вони й до вас доходять, а це — приватизація і регабілітація. Завваги є такі: що заповільно проходить приватизація (це чується у столиці Києві і в центрі України); а у Західній Україні, Пане Президенте, ви знаєте, що магічне слово є: регабілітація; „Ми воювали, ми терпіли, нас не регабілітують". Якби ви могли сказати своїх два слова на ці два магічні слівця?

Президент Кравчук: — Ну, приватизація. Вона дійсно не могла йти швидше тому, що тільки наприкінці того як піти на вакації, сесія (Верховної Ради) накінець прийняла закон про приватизацію. Вона пішла десь на початку липня у відпустку, а сам закон, я його підписав десь тільки біля 10-го липня. Значить, фактично із законом про приватизацію ми живемо місяць. Ну, як могла так швидко піти приватизація? Ну, звичайно, нині розробляються механізм кабінетом міністрів, ми його ближчим часом розглянемо й будемо, як кажуть, іти вперед, і вперед, і вперед! Тобто, ніякого сумніву про те, що приватизацію треба проводити ні в Уряду, ні у Президента немає. Мова йде тільки про те, щоб це провести розумно, грамотно й щоб була користь із тієї приватизації. Тому, що треба буде перебороти й психологічні бар'єри; не всі до цього готові.

Що стосується регабілітації — мова йде перш за все, якщо говорити про західню Україну, — то про УПА — ОУН.

М.Л.: — І Церква... Церковні чинники дуже (в цьому зацікавлені).

Президент Кравчук: — Уся Церква в нас регабілітована.

М.Л.: — Але дозвольте завважити: у 1990 році генеральний прокурор сказав, що суд був правильний і не потрібно регабілітації.

Президент Кравчук: — Церкви?

М.Л.: — Так. (N.B. Непорозуміння. Прокурор висловився так про справу св. п Патріярха Йосифа Сліпого).

Президент Кравчук: — Суду не було, це він просто помилився. Тому, що був собор Львівський у 1946 році. Державно я перерив всі документи. Де би був хоч би один державний документ, де було б сказано, що Греко-Католицька, чи інша Церква закривається — коли б я знайшов (такий документ) — я його завтра відмінив би. Нема. Мені нема що відміняти.

М.Л.: — Так, тільки була телеграма від міністра юстиції до собору.

Президент Кравчук: — І все. Таким чином те, що ми прийняли закон про свободу совісти й те що Президент України заявив і взяв участь безпосередньо, — я це сказав офіційно у львівському перезахороненні Йосифа Сліпого, людини, яка уособлює в собі всю цю церковну ситуацію і постраждала й вистраждала це все — то це означає, що це є повна регабілітація Греко-Католицької (Церкви) й всіх людей, які пов'язані з тією Церквою, які стояли на шляху боротьби за віру, за свободу і незалежність України.

Що стосується політичного питання: ОУН—УПА, я ще раз хочу сказати, що це має зробити (окрема) комісія. Я дав доручення, щоб таку комісію затвердити. Хай комісія працює, вибирає документи, хай вона показує ці документи в пресі. Людей треба схилити до цього, тому що в нас крім заходу, є ще й схід України. А там — одна назва бандерівець викликає алергію ще сьогодні тому, що сімдесят років товкли, що це такі, такі ,такі. І якщо зараз цього не врахувати, то ми викличемо відповідне загострення ситуації; це поперше. А треба врахувати й інше: як до цього поставиться, скажемо, Ізраїль, як до цього поставиться Німеччина, як до цього поставиться Польща. Тому, що тільки це почало друкуватись у газетах, як уже я маю відповідну інформацію, а що робили ці (люди), чи вони вбивали, чи не вбивали? Почнуть зразу ж: а чи до них треба застосувати міжнародні акти?

М.Л.: — Але цим самим можна зі сторони України відповісти й нашим сусідам...

Президент Кравчук: — Звичайно, а для цього, щоб це відповісти, і не було тут розмов, треба викласти документи. І комісія на цивілізованому рівні це зробить і тоді для держави й для світу не буде цієї проблеми. Тут не потрібно поспішати. Я весь час кажу, що історія має бути так, як вона була — справедливо. Що було біле — до білого, чорне — до чорного. Чистого, ідеального ніде не було, в ніякому русі, будь-якому, від початку цивілізації до сьогоднішніх днів. Завжди знаходяться на течії і спливші речі. Треба сказати й зробити.

М.Л.: — Чи ви щасливі за той час, який ви провели як Президент України й чи вважаєте, що ви дійсно сповнили з честю свій обов'язок на цьому чоловому місці?

Президент Кравчук: — Цей рік, особливо рік від акту про державну незалежність, від того ГКЧП „славнозвісного", я пережив дуже складний для себе рік, надзвичайно важкий — у моральному, фізичному, духовному пляні, важкий у переробці, у переосмисленні, в переорієнтації всього того, що було в усіх тих процесах. Але те, що Україна рік прожила як держава, і те, що вона за рік зробила — і інститути влад, і війська свої, ви ж бачили, вже на урочистому засіданні прийшли війська в національній формі, вже зробили дуже багато того, що можна сказати, це вже держава. І я щасливий, що ця держава є, і що я мав причетність до будівництва цієї держави. І що в цей час не було жодного в нас такого прикладу, щоб ми сказали, що за нашу державу пролито кров синів і дочок.

М.Л.: — Щиро дякую, Пане Президенте.

Зустріч ...

(Закінчення зі стор. 3)

були піддані репресіям з боку мадярсько-фашистського окупаційного режиму. Понад 220 українських патріотів було кинуто до страшної мадярської в'язниці Ковнер-каштелю в Мукачеві. Після нелюдських катувань їх засудили до різних років покарання. Академістку Марусю Бісун та вчительку Маргарету Шандор мадярські окупанти кинули в чоловічі камери, щоб познущатись над ними ще й морально. Всім їм інкримінували пляни збройної боротьби з окупаційними властями, нелегальну діяльність за незалежну Українську державу. Дві третини арештованих та засуджених у липні 1942 року в каштелі Ковнера були членами ОУН. Багатьох із них уже немає серед нас ні в Україні, ні в українській діаспорі.

В суботній день, 4-го липня, під синьо-жовтим прапором вирушила колона ковнерців-політв'язнів, випускників Торговельної Академії, які з'їхалися з-за кордону, різних областей України і куточків Закарпаття, від Мукачівського штабу Української республіканської партії до будинку колишнього каштеля Ковнер. До учасників мітингу з нагоди 50-річчя політичних процесів мадярсько - фашистських властей над молодими підпільниками Закарпрття звернувся колишній в'язень каштеля Ковнер — голова оргкомітету цього заходу, професор Ужгородського державного університету Василь Худанич. На цьому віче виступили голова Мукачівської міської Ради народних депутатів Іван Лукеча, один з ініціаторів національно- визвольних змагань тих років професор з Чикаґо (ЗСА) Василь Маркусь, ковнерівці Юрій Станинець, 94-річний Петро Попович з Великих Лучок, сина якого тоді було засуджено. Тепло зустріли присутні виступи полковника Української Армії Заболотного, представників місцевих організацій „Просвіти", „Меморіялу", обласного осередку Всеукраїнського товариства „Просвіта", проводу УРП та ін. На віче було зачитано Звернення ветеранів національно-визвольної боротьби в Закарпатті до молоді краю.

Схвильовано сприймали учасники віча пісні у виконанні хору хлопчиків Мукачівської спеціялізованої музично-хорової школи під керівництвом Володимира Волонтира. Професор В.Маркусь та голова міської ради І.Лукеча зняли біле покривало з меморіяльної дошки, що встановлена з нагоди 50-річчя політичного процесу. Чи не вперше греко-католицькі священики спільно з православними відправили Панахиду в пам'ять полеглих патріотів Закарпаття і посвятили меморіяльну дошку. Змістовною, глибоко патріотичною і особливо схвильованою була промова-проповідь греко-католицького єпископа Івана Маргітича. Біля дошки лягли букети квітів, встановлено свічки.

Відтак учасники віча-мітингу вирушили колоною з синьо-жовтими прпорами і духовим оркестром на чолі через центр Мукачева до Торговельної Академії, де тепер знаходиться будинок офіцерів. Тут зібралося тисячі шанувальників цього історичного свята. Відбувся мітинг, відкрито меморіяльну дошку на честь незмінного впродовж багатьох років директора академії професора Августина Штефана, 100-річчя з дня народження якого громадськість Закарпаття відзначатиме в січні 1993 року. Барельєфи на обидвох меморіяльних дошках виготовили ужгородські скульптори Михайло Михайлюк і Йосип Пап, а фінансував ці роботи випускник Торговельної Академії Василь Лелик, який нині проживає в ЗСА і багато зробив для організації цих зустрічей.

Єпископ Іван Маргітич з групою священиків посвятили також меморіяльну дошку на честь українського патріота, активного діяча громадсько-політичного життя краю, талановитого педагога-вченого Августина Штефана.

Мітинґ відкрив професор Ужгородського державного університету Іван Мешко. На мітингу виступили випускники Торговельної Академії Василь Маркусь, доцент Ужгородського університету Ганна Божук, авторка спогадів про академію Маруся Ігнатишин-Логуш, що проживає в ЗСА, Михайло Левдар із Тячівщини, а також професор Ужгородського університету, голова Всеукраїнського Товариства імені Т. Г. Шевченка „Просвіта" Павло Чучка, співголова Закарпатського Руху доцент університету Юрій Балега, Іван Коршинський — від Товариства репресованих та ін.

Того ж дня відбулися дві наукові конференції, присвячені 50-річчю політичних процесів над патріотами Закарпаття та 65-річчю перенесення Торговельної Академії з Ужгороду до Мукачева. Обидві залі — велика і мала — були переповнені присутніми слухачами та доповідачами. На конференції політв'язнів-ковнерців з цікавими доповідями виступили професор Олександр Баран (Вінніпеґ, Канада) на тему „Угорська влада на окупованому Закарпатті", професор Василь Маркусь (Чикаго, ЗСА) на тему „Націоналістичне підпілля на Закарпртті під Угорщиною". Тема доповіді професора Василя Худанича (Ужгород) було „Прорадянське підпілля на Закарпатті в 1939-1944 рр. та забута боротьба студентів краю в ці роки". Професор Павло Чучка (Ужгород) виступив з доповіддю „Як готували „Ковнер", доцент Василь Ганчин з доповіддю „Архівні матеріяли Конверського політичного процесу". Зі спогадами виступив учасник українського підпілля на Закарпатті, ветеран національно-визвольного руху Карпатської України юрист Микола Бандусяк.

На науковій конференції випускників Торговельної Академії вступним словом гостей з української діаспори привітав професор Ужгородського університету Іван Мешко. Він був керівником цієї конференції. На конференції виступили з доповідями: Маруся Логуш (Канада) „Українське культурне життя в Мукачеві кінця 1930-х років", Василь Трухлий (ЗСА) „Евакуація академії зі Сваляви на Словаччину", Ганна Божук, Ужгород, („Роль Торговельної Академії в розвитку культури Закарпаття"). Ще одна доповідь Василя Трухлого — „Роль подружжя Трухлих у культурному житті Мукачева".

Доповіді доктора Юліяна Химинця на тему „Українська Торговельна Академія в Мукачеві очима її секретаря" зачитала Г.Божук, а доповіді професора Андрія Глуханича,Австралія, на тему „Дещо про Торговельну Академію та її визначних професорів", Миколи Яська з ЗСА, також привітання від доктора Вікентія Шандора та інженера Василя Качуровського зі ЗСА, інженера Юрія Поповіча з Чехословаччини та Андрія Глуханича з Австралії зачитав професор Іван Мешко.

На конференції виступили із спогадами випускник академії Михайло Левдар та ветеран Пласту на Закарпатті Василь Белей (Мукачево).

На наукових конференціях було підведено підсумки прийнято ухвалу: доповіді, спогади та інші матеріали опублікувати двома томами. Відзначено, що ці зустрічі мають велике політичне значення: на основі архівних документів доведено величезну ролю студентської молоді Закарпаття у національно-визвольній боротьбі українського народу за волю і незалежність України, яку ми відсвяткували як її першу річницю 24-го серпня 1992 року.

Після конференції відбувся концерт. Наступного дня, 5-го липня, учасники конференцій здійснили поїздку до наметкового табору „Пластун Карпат", що розкинувся неподалік села Синяк. Перед юними пластунами виступили гості, які пройшли пластунські табори в 30-х роках, зокрема, гостя з Пряшева (Словаччина) ветеранка-вчителька Маргарета Бабатова (Шандор), Марія Бісун-Стульник та інші. Професор В.Маркусь підкреслив важливе значення Пласту у вихованні відданних патріотів України, загартованих морально і фізично юнаків і дівчат для великої роботи в побудові незалежної України.

Ганна Божук, Ужгород

Колишні політв'язні каштеля Ковнер та академісти біля нововідкритої меморіяльної дошки.